

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

بهرام رحمانی
۲۷ می ۲۰۲۳

دوئل رجب طیب اردوغان و کمال قلیچدار اوغلو!

جمهوری ترکیه در آستانه صدمین سالگرد تاسیس خود در ماه اکتبر، شاهد انتخاباتی برای پیشی گرفتن مخالفان از رجب طیب اردوغان مستبد و اسلامگرا است. رقابتی تنگاتنگ و نفسگیر بین رجب طیب اردوغان و کمال قلیچدار اوغلو! بر اساس اعلام شبکه تلویزیونی تی. آر. تی خبر، میزان مشارکت در دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ترکیه با کمی افزایش نسبت به دور نخست، به حدود یک میلیون و ۸۴۰ نفر رسید و اتباع ترکیه در ۷۳ کشور پای صندوق‌های رای رفته و برای انتخاب رییس جمهور دوره سیزدهم دادند.

دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در ۱۵۶ نمایندگی خارجی در ۷۳ کشور که از ساعت هشت صبح شنبه این هفته آغاز شده بود، پس از پنج روز در ساعت ۱۷ امروز چهارشنبه پایان یافت.

خبرگزاری آناتولی اعلام کرد که آلمان با ۱/۵ میلیون شهروند ترکیه‌ای ساکن در این کشور بیشترین تعداد رای‌دهندگان و برزیل با ۵۸۱ رای‌دهنده، کمترین تعداد شهروندان ترک واجد شرایط رای دادن را دارد.

بنا به اعلام شورای عالی انتخابات ترکیه، صندوق آرای خارج از این کشور، توسط پیک‌های دیپلماتیک به شهر آنکارا منتقل شده و آرای اخذ شده به همراه سایر آرای صندوق‌های داخل ترکیه پس از اتمام مراحل رای‌گیری در روز یکشنبه ۲۸ مه (هفتم خردادماه) شمارش خواهد شد.

بر اساس اعلام این نهاد، در دور نخست انتخابات ترکیه، بیش از یک میلیون و ۸۰۰ هزار نفر در دفاتر نمایندگی سیاسی در خارج و نیز در مبادی گمرکی ترکیه معادل ۵۲ درصد واجدان شرایط رای دادند.

در سایه بحران‌های پیچیده سیاسی و اقتصادی و اجتماعی ترکیه به‌ویژه بعد از زلزله مهیب این کشور در چند ماه گذشته، سیزدهمین انتخابات ریاست‌جمهوری در فضایی متفاوت برگزار می‌گردد و با توجه به رقابت تنگاتنگ ۲ نامزد اصلی این دوره، احتمال دارد که پس از دور دوم انتخابات نیز سناریوهای دیگری توسط رجب طیب اردوغان به کار افتد.

اگر بخواهیم نگاهی همه‌جانبه و واقع‌بینانه به نتایج انتخابات روز یکشنبه ۱۴ مه داشته باشیم، بدون تردید، انتخابات از نظر فنی آزاد بود؛ اما در عمل ناعادلانه و نابرابر بود. اردوغان از سیستم حکومت تک‌نفره «سلطانی» اعمال‌شده در پی همه‌پرسی بحث‌برانگیز در سال ۲۰۱۸ استفاده کرده است تا قدرت و حاکمیت را به‌نفع خود رقم بزند، رسانه‌ها را منزوی کرده و دادگستری و سایر نهادهای کلیدی را پر از مردان مذهبی «بله‌قربان‌گو» کرده است. دستگاه تبلیغاتی

وسعی که در اختیار دارد مدام درباره مخالفان دروغ می‌گوید. در ماه آوریل، سهم سخنان تبلیغاتی اردوغان از تلویزیون دولتی ۳۲ ساعت بود؛ در حالی که سهم کلیچدار اوغلو تنها ۳۲ دقیقه بود. در چنین وضعیتی، و با توجه به نتایج دور اول و کنترل اردوغان بر نهادهای دولتی و بسیاری از رسانه‌های خبری ترکیه، پیروزی کمال قلیچدار اوغلو در دور دوم انتخابات بسیار سخت خواهد بود.

شورای عالی انتخابات ترکیه نتایج قطعی و رسمی انتخابات همزمان ریاست جمهوری و پارلمانی این کشور را که ۱۴ مه ۲۰۲۳ (۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۲) برگزار شد، روز ۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۲، پس از بررسی شکایات و اعتراضات اعلام کرد.

بر اساس نتیجه قطعی و رسمی دور اول انتخابات ترکیه که در روزنامه رسمی این کشور نیز منتشر شده است، از میان حدود ۶۰ میلیون و ۷۲۲ هزار نفر واجد شرایط رای دادن که برای حضور در پای صندوق‌های رای ثبت نام کرده بود، حدود ۵۳ میلیون و ۹۹۴ هزار نفر در انتخابات رای دادند.

به گزارش تارنمای تی.آر.تی خبر، بر اساس نتیجه قطعی اعلام شده، در این دور انتخابات، ۵۲ میلیون و ۹۷۳ هزار رای صحیح شمارش شده و حدود یک میلیون و ۲۱ هزار رای نیز نامعتبر و باطله بوده است.

شورای عالی انتخابات ترکیه، میزان مشارکت در انتخابات همزمان ریاست جمهوری و پارلمانی این کشور را ۸۸/۹۲ درصد اعلام کرد.

بر اساس اعلام این نهاد، «رجب طیب اردوغان» نامزد ائتلاف جمهور و رییس جمهور کنونی ۲۷ میلیون و ۱۳۳ هزار و ۸۴۹ رای از مجموع آرا معادل ۴۹/۵۲ درصد از آرای معتبر را کسب کرد و نتوانست حد نصاب ۵۰ درصد به اضافه یک رای را در دور نخست کسب کند.

بنا به اعلام شورای عالی انتخابات ترکیه، «کمال قلیچدار اوغلو» نامزد ائتلاف ملت و نزدیکترین رقیب اردوغان با کسب ۲۴ میلیون و ۵۹۵ هزار و ۱۷۸ رای معادل ۴۴/۸۸ درصد آرای مردمی به همراه اردوغان به دور دوم راه یافت. بنا به اعلام این نهاد، «سینان اوغان» دیگر نامزد این رقابت در مجموع حدود ۲ میلیون و ۸۳۱ هزار رای معادل ۵/۱۷ درصد آرای این انتخابات را کسب کرد.

بر اساس نتیجه قطعی و رسمی اعلام شده، آرای «محرّم اینجه» دیگر نامزد این انتخابات که از ادامه رقابت انصراف داده بود، در مجموع ۲۳۵ هزار و ۷۸۳ رای، معادل ۰/۴۳ درصد آرای صحیح را کسب کرد.

شورای عالی انتخابات ترکیه اعلام کرد که مردم این کشور روز یکشنبه ۲۸ مه ۲۰۲۳ (هفتم خردادماه ۱۴۰۲) از میان دو نامزد اردوغان و قلیچدار اوغلو که بیشترین رای انتخابات ریاست جمهوری را به دست آورده‌اند، یک نفر را به‌عنوان رییس جمهور دوره سیزدهم انتخاب می‌کنند.

«احمد پیر» رییس شورای عالی انتخابات ترکیه از پیش‌بینی ۱۹۱ هزار و ۸۸۴ صندوق رای در ۹۷۳ شهرستان ۸۱ استان برای اخذ آرای این دوره از انتخابات حساس خبر داد.

گفتنی‌ست، انتخابات ریاست جمهوری ترکیه برای نخستین بار در تاریخ این کشور به دور دوم کشیده شده است. دوره ریاست جمهوری ترکیه پنج ساله است و بر اساس اصلاحیه قانون اساسی که در سال ۲۰۱۷ به تصویب رسید، رییس جمهور بالاترین مقام اجرایی و رییس دولت بوده و در انتخاب وزرا و همراهان دولت اختیار کامل دارد. اما حزب اردوغان توانست در انتخابات پارلمانی با وجود کاهش سهم آرای حزب عدالت و توسعه از ۴۲/۵ درصد در سال ۲۰۱۸ به ۳۵/۷ درصد در انتخابات ۲۰۲۳، ائتلاف جمهور به رهبری این حزب، با کسب حداقل ۳۲۲ کرسی، همچنان اکثریت پارلمان را کسب کند. این موفقیت بیش از همه مرهون کسب ۱۰ درصدی آرا از سوی حزب ناسیونالیست افراطی «حزب حرکت ملی» بود که پیش‌تر نظرسنجی‌ها سهم رای‌هایش را تنها پنج درصد برآورد می‌کردند. بدین‌ترتیب، با وجود رشد سه درصدی آرای حزب جمهوری‌خواه خلق، ائتلاف ملت به رهبری آن، تنها ۲۱۳ کرسی را تصاحب کرد.

از سوی دیگر، برآوردها حاکی از این هستند که اردوغان برای کسب پیروزی در دور اول انتخابات ریاست جمهوری ترکیه به ۲۷۴ هزار رای نیاز داشته است. او ۲ میلیون و ۵۲۰ هزار و ۱۶۴ رای بیش‌تر از کمال قلیچدار اوغلو کسب کرد. بنابراین قلیچدار اوغلو، برای پیروزی در انتخابات ریاست جمهوری ترکیه به بیش از ۵ درصد آرا نیاز دارد. اما به یک موضوع مهم دیگر هم باید توجه کنیم که شمار آرای باطله در انتخابات دور نخست ریاست جمهوری ترکیه، ۱ میلیون و ۳۶ هزار و ۵۶۵ رای بوده است. این میزان رای در نوع خود می‌تواند نتیجه انتخابات را به‌نحو قابل‌توجهی تعیین کند. اگر آرای باطله کاهش یابد و بین هر دو کاندیدای اصلی دور دوم انتخابات تقسیم شوند، نتیجه نهایی انتخابات قطعاً به نفع اردوغان خواهد بود. کسی که به چیزی در حدود ۲۷۴ هزار رای نیاز دارد تا پیروز نهایی انتخابات ترکیه شود. به شرط این که میزان مشارکت در دوم نیز چیزی در حدود ۵۶ میلیون نفر باشد و دست نخورده باقی بماند. با توجه به این‌که برخی مطالعات و تحقیقات تایید می‌کنند که دور دوم انتخابات ترکیه با کاهش میزان مشارکت به‌ویژه از سوی حامیان احزابی که نماینده آن‌ها از گردونه انتخابات ترکیه خارج شده‌اند، همراه می‌شود، ابعاد جدی‌تری را به‌خود می‌گیرد.

رییس شورای عالی انتخاباتی ترکیه «احمد پیر»، گفته است که «نرخ مشارکت داخلی در انتخابات ترکیه به ۸۸/۹۲ درصد رسیده است. این در حالی که این میزان مذاکرات برای رای‌دهندگان ترکیه‌ای خارج از این کشور، ۵۲/۶۹ درصد بوده است.»

به‌علاوه در این میان، «سینان اوغان»، کاندیدای شکست خورده نقش‌آفرینی می‌کند. او که یک ناسیونالیست افراطی به‌تمام معناست و ۵/۱۷ درصد آرای دور اول را به‌خود اختصاص داده است، شرط حمایت از یکی از دو کاندیدای باقی مانده را موضع‌گیری آن‌ها علیه احزاب کردی و تعهد به عدم حضور آن‌ها در دولت آینده دانسته است. سینان اوغان، در مصاحبه با اشپیگل گفت: «تنها در صورتی از قلیچدار اوغلو در دوم انتخابات حمایت می‌کنم که حزب دموکراتیک خلق‌ها از سیستم سیاسی کنار گذاشته شود.»

مدحت سنجار، رییس حزب دموکراتیک خلق‌ها پیش‌تر از نامزدی قلیچدار اوغلو حمایت کرده بود. با توجه به نتایج به‌دست آمده، حمایت اوغان از هر یک از نامزدان در نتیجه نهایی انتخابات ترکیه نقشی مهم ایفا می‌کند. سرانجام سینان در جریان سخنرانی که از طریق تلویزیون پخش می‌شد، گفت: «در دور دوم انتخابات به تاریخ ۲۸ مه، ما از کاندید حزب ائتلاف مردم، رجب طیب اردوغان، حمایت خواهیم کرد.»

به هر صورت، حمایت سینان می‌تواند تأثیرات منفی بر کارزار قلیچدار اوغلو داشته باشد. اردوغان اشاره کرده است که برای کسب حمایت اوغان هیچ‌گونه امتیازی را به وی تعهد نکرده است.

***

ایدئولوژی ملی‌گرایی و احراج پناهجویان در گفت‌وگو میان حزب جمهوری‌خواه خلق و حزب عدالت و توسعه موج می‌زند. وعده جدید اردوغان: به دنبال بازگشت یک میلیون پناهنده سوری به کشورشان هستیم. کمال قلیچدار اوغلو: اگر رییس جمهور شوم ۱۰ میلیون پناهجو را اخراج می‌کنم. در چارچوب آماده‌سازی برای انتخابات ریاست جمهوری و پارلمانی، رجب طیب اردوغان در ۳ مه ۲۰۲۳، گفته بود: آنکارا در حال آماده‌سازی پروژه‌ای است که امکان بازگشت داوطلبانه یک میلیون سوری به کشورشان را فراهم می‌کند. اردوغان گفت که بازگرداندن یک میلیون آواره سوری پس از تأمین زیرساخت‌های لازم در تعدادی از مناطق شمال غرب سوریه با همکاری شوراهای محلی در ۱۳ منطقه به‌ویژه در اعزاز، جرابلس، تل ابیض و راس‌العین انجام خواهد شد.

همچنین حزب حرکت ملی ترکیه که با حزب حاکم عدالت و توسعه متحد است، درخواست کرد که اجازه ندهد سوری‌هایی که قبلاً برای جشن عید به کشورشان رفته‌اند به ترکیه بازگردند. «من نخواهم گذاشت حتی یک خارجی قبل از حل مشکل مسکن ترکیه در این کشور خانه بخرد... این ننگ تمام خواهد شد.» این را کمال قلیچدار اوغلو رقیب اردوغان گفته است.

تا پیش از آن‌که تورم مسکن در نتیجه ورود مهاجران جدید به ترکیه ۱۸۹ درصد برسد، اخذ تابعیت در ترکیه با سرمایه‌گذاری ۲۵۰ هزار دلاری امکان‌پذیر بود، اما به تدریج با افزایش تقاضا و خریدهای گسترده‌ای که عراقی‌ها، ایرانی‌ها و روس‌ها انجام دادند، دولت ترکیه اخذ تابعیت در این کشور را محدود به سرمایه‌گذاری ۴۰۰ هزار دلاری کرد.

قلیچدار اوغلو در یک سخنرانی، رقیبش را متهم کرد به این‌که «عمداً اجازه به ورود ۱۰ میلیون پناهجو به ترکیه را داد و برای اخذ آرای وارداتی، شهروندی ترکیه را به فروش گذاشت.» بر اساس گزارش رسانه‌های ترکیه‌ای قلیچدار اوغلو اظهار کرد: «من در اینجا اعلام می‌کنم: به محض این‌که به عنوان رییس جمهور انتخاب شوم همه پناهجویان را به خانه‌شان می‌فرستم. ختم کلام.»

ترکیه بر اساس برآوردها کشوری است که از بیشترین جمعیت پناهجویان در جهان میزبانی می‌کند. برآورد شده که تنها چهار میلیون آواره که اغلبشان اهل سوریه و دیگر کشورهای عربی هستند در ترکیه حضور دارند. سال ۲۰۱۶، در پی درگیر شدن قاره اروپا با بحران ورود فزاینده مهاجران، اتحادیه اروپا توافقی را با آنکارا «با هدف متوقف کردن موج ورود مهاجران غیرقانونی از ترکیه به اروپا» امضاء کرد. آنکارا تا کنون بالغ بر ۱۰ میلیارد یورو کمک بشردوستانه را از اروپا با هدف کمک به میزبانی از آوارگان فراری از جنگ‌ها در خاورمیانه و آفریقا دریافت کرده است.

سیاست‌مداران ترکیه در هفته‌های گذشته بارها از «وجود ۱۳ میلیون پناهجو در ترکیه» سخن گفته‌اند، در حالی که مدرکی دال بر درستی ادعای خود رو نمی‌کنند. آمار نهادهای بین‌المللی حاکی از وجود سه و نیم میلیون جنگ‌زده و پناهجو در ترکیه است.

اردوغان از تلاش‌های ناموفق برای سرنگونی بشار اسد، رییس‌جمهور سوریه حمایت کرد، هم اکنون اترش ترکیه در حمایت از گروه‌های تروریستی در بخش‌هایی از خاک سوریه و کردستان سوریه مستقر است و میزبانی حداقل ۳/۶

میلیون پناهجوی سوری را بر عهده گرفت که در زمان سختی اقتصادی در ترکیه به‌طور فزاینده‌ای به مهمان ناخوانده تبدیل شده‌اند.

اپوزیسیون برنامه‌های اردوغان برای بازگرداندن برخی از پناهجویان به سوریه را تکرار کرده‌اند، اما هیچ کدام مشخص نکرده‌اند که چگونه می‌توانند این کار را با حفظ امنیت آن‌ها انجام دهند.

دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در شرایطی برگزار خواهد شد که بحران اقتصادی و معیشتی همچنان دامان مردم ترکیه را گرفته است و هر روز عرصه را بر مردم تنگ‌تر می‌کند. براساس آمارهای رسمی منتشر شده، خط فقر تغذیه یک خانواده چهار نفره شامل مواردی چون پوشاک، اجاره بها، انرژی، آب، حمل و نقل، آموزش و مراقبت‌های بهداشتی است. آستانه گرسنگی یا پول مورد نیاز برای جلوگیری از گرسنگی یک خانواده چهار نفره در ماه جاری میلادی (مه) از ده هزار لیر فراتر رفته است.

در واقع، خط فقر و گرسنگی بار دیگر از حداقل دستمزدهای کارگران عبور کرده است. این در حالی است که هزینه ماهانه زندگی یک کارمند مجرد در ماه آوریل، ۱۳۱۶۷ لیر برآورد شده بود.

در همین زمینه، «طاها آک یول» از تحلیل‌گران برجسته ترکیه، در توصیف وضعیت نابسامان اقتصادی جدید در کشور با اشاره به یک ضرب‌المثل ترکی، گفته است: «دیدن یک مصیبت، از شنیدن هزار نصیحت اثرگذارتر است.» وجود چندین زلزله پیاپی در شهرهای مختلف ترکیه نیز بر بحران اقتصادی این کشور افزوده است. به‌طوری که ده‌ها میلیارد دلار به نیازهای دولت ترکیه به‌منظور بازسازی اقتصاد و شهرنشینی در این کشور افزوده است. به‌همین دلیل، فردی که رییس جمهوری ترکیه بشود، باید توان دریافت چند صد میلیارد دلار وام از خارج از ترکیه را داشته باشد.

از سال ۲۰۱۸ و در پنج سال گذشته که رجب طیب اردوغان رییس‌جمهور ترکیه بوده است:

قیمت دلار از ۴/۵۹ لیر ترکیه به ۱۹/۳۲ رسید

تورم رسمی از ۱۵ درصد به ۵۰ درصد افزایش یافت

شاخص قیمت مواد غذایی از ۴۱۳ به ۱۸۴۸ رسید

در دوره اردوغان مدیریت اقتصاد مسیر پرتلاطمی را گذراند. وزرای خزانهداری و دارایی و روسای بانک مرکزی به‌طور بی‌سابقه‌ای پشت هم عوض شدند.

در ۱۵ سال اول حکومت حزب عدالت و توسعه فقط سه وزیر مختلف در راس وزارت دارایی قرار گرفتند. اما از سال ۲۰۱۸ که نام این وزارتخانه به وزارت خزانهداری و دارایی تغییر کرد، ظرف چهار سال، سه وزیر بر سر کار آمدند.

برات البیرق، داماد اردوغان نوامبر ۲۰۲۰ استعفا کرد و لطفی الوان، جانشین او هم سال ۲۰۲۱ کناره‌گیری کرد. نورالدین نباتی اکنون وزیر خزانهداری و دارایی ترکیه است.

به همین ترتیب از سال ۲۰۱۸ چهار فرد مختلف ریاست بانک مرکزی ترکیه را به‌عهده داشته‌اند. اردوغان از سال ۲۰۱۹ میلادی برای سه سال پیاپی مدیران بانک مرکزی را برکنار کرد؛ در حالی که در فاصله زمانی ۲۰۰۲ میلادی تا ۲۰۱۸ بانک مرکزی ترکیه برای ۱۶ سال فقط چهار رییس داشت.

دوره‌ای که با سیاست‌های اقتصادی متعارف جریان اصلی (سیاست‌هایی مانند افزایش نرخ بهره برای مهار تورم و اولویت بانک مرکزی در ثبات قیمت‌ها) شروع شد؛ اما هم‌زمان با کاهش ارزش لیر ترکیه، به مدل اقتصادی نوین تغییر جهت یافت. دولت رجب طیب اردوغان، با پایین آوردن نرخ بهره به دنبال افزایش تولید با کمک نیروی کار ارزان و

افزایش صادرات بود. اما پس از گذار به مدل تازه اقتصادی، مشکلات مالی افزایش یافت و کسری تجارت خارجی هم رگوردشکنی کرد.

همزمان با افزایش بحران‌های اقتصادی در آستانه انتخابات، گفته می‌شود که اگر رجب طیب اردوغان در انتخابات پیروز شود، مدیریت اقتصادی کشور را به وزیر سابق اقتصاد، محمت شیمشک واگذار خواهد کرد. اما به دلیل اتفاقات پنج سال گذشته نام آقای شیمشک هم اعتماد را به بازار بازنگرداند.

با توجه به تلاطم اقتصادی پنج سال گذشته، پیش‌بینی شرایط اقتصادی در صورت پیروزی حزب عدالت و توسعه و اردوغان آسان نیست؛ همان‌طور که نمی‌توان اطمینان داشت آن‌ها این بار وعده‌های اقتصادی خود را عملی کنند.

اما در نقطه مقابل، ائتلاف ملت متشکل از شش حزب مخالف اردوغان می‌گوید که در صورت پیروزی در انتخابات سیاست‌های اقتصادی را به مدل متعارف پیشین بازخواهد گرداند.

اگر ائتلاف ملت به پیروزی برسد، بیش‌تر احتمال دارد که افزایش نرخ بهره و کاهش تورم در دستور کارش باشد. برخی بانک‌های خارجی پیش‌بینی می‌کنند نتیجه انتخابات تاثیری در روند کاهش ارزش لیر ترکیه نخواهد داشت، اما بعضی دیگر اعتقاد دارند پیروزی کمال قلیچدار اوغلو به سود پول ملی ترکیه خواهد بود.

او وعده داده در صورت پیروزی در انتخابات به‌طور مستقیم سرمایه‌گذاری خارجی در کشور را افزایش دهد. در اوایل دوران زمامداری حزب عدالت و توسعه صدها میلیارد دلار سرمایه خارجی وارد ترکیه شد اما این روند از سال ۲۰۱۵ کاهش یافت.

اردوغان، بارها گفته است که نقش اصلی زنان در جامعه باید «ایفای نقش‌های جنسیتی سنتی» باشد که برای یک زن، بیش از هر چیز «مادر ایده‌آل و همسر ایده‌آل بودن» است.

او برابری‌طلبان و فمینیست‌ها را تقبیح کرده و گفته است که نمی‌توان با زن و مرد یک‌سان رفتار کرد. اردوغان مدافع سرسخت مواضع اسلام‌گرایانه و اسلام سیاسی بوده است - و گروه‌هایی که از نظر ایدئولوژیکی به حزب سرکوب‌شده اخوان المسلمین مصر نزدیک بودند. او گاهی اوقات از سلام چهار انگشتی این گروه هم استفاده کرده است.

اردوغان سخت شیفته عثمانی‌گری و حکومت مقتدری همچون حکومت هیتلر است. او در سناریوسازی و راه‌انداختن خشونت و جنگ نیز استاد است.

به‌علاوه حکومت اردوغان و دولتش به انواع و اقسام فساد اقتصادی و اجتماعی و سیاسی آلوده‌اند. یکی از خواسته‌های اتحادیه اروپا تغییر قوانین ضد تروریسم در ترکیه بود. قوانینی که به‌دلیل استفاده برای بازداشت مخالفان همواره مورد انتقاد بوده است. تصویب قوانینی برای حفاظت از اطلاعات شخصی افراد مطابق با قوانین اتحادیه اروپا و همچنین تمهیداتی برای مبارزه با فساد از موارد اجرا نشده دیگر است. ترکیه در آغاز سال ۱۹۹۶ میلادی به‌عنوان یک قدم موقت برای تنظیم و هماهنگی اقتصادش با قوانین اتحادیه اروپا، به اتحادیه گمرکی اروپا پیوست.

از سال ۲۰۱۵ اردوغان برای ادامه اقتدارگرایی مطلق خود، با حزب فاشیستی «حزب حرکت ملی» وارد ائتلاف شد. او برای جلب آرای ناسیونالیست‌های ترک، حملات خود به حزب کارگران کردستان «پ.ک.ک.» و حزب دموکراتیک خلق‌ها و به‌طور کلی مردم کرد در ترکیه و روژآوا به بهانه «مبارزه با تروریسم» افزایش داد و مذاکرات صلحی که خود با عبدالله اوجالان در زندان آغاز کرده بود به شکست کشاند و حتی در سال‌های اخیر، اوجالان را کاملاً ایزوله کرده است و حتی به وکلا و خانواده وی نیز اجازه ملاقات نمی‌دهند.

در نتیجه با وجود این که حزب جمهوری خواه خلق برای دهه‌ها هویت کردها در ترکیه را انکار کرده بود، اکنون خواهان حل مسئله کرد در ترکیه شده است. احزاب اپوزیسیون هم که برای شکست اردوغان متحد شده‌اند، از کردها استقبال کرده‌اند. همین مسئله به جدی‌ترین پائنه آشیل کمال قلیچدار اوغلو تبدیل شده است.

قلیچدار اوغلو قول داده که «یکبار برای همیشه، مسئله کرد را از طریق مجلس حل کند» و در دفاع از مردم کرد گفته است: «هرگاه دولت خود را در حال شکست در انتخابات می‌بیند، با انگزدن دسته جمعی به کردها آن‌ها را تروریست می‌خواند.»

اردوغان که خود در گذشته ظاهراً راه مذاکره با مردم کرد را در پیش گرفته بود، نه تنها از گفته‌های رقیب خود سرخرده نشد، بلکه حمایت کردها از قلیچدار اوغلو را به‌عنوان یک سلاح تبلیغی به‌کار گرفت. او در سخنرانی‌های خود بارها و بارها به قلیچدار اوغلو حمله تاخت و عنوان کرد که رقیبش «با تروریست‌ها مصالحه» کرده و حتی او را «کاندید مورد حمایت تروریست‌ها» خواند.

این موضع‌گیری‌های اردوغان، در میان ناسیونالیست‌های ترکیه خریداران زیادی دارد. به‌همین خیلی‌ها هشدار می‌دهند، در صورت پیروزی اردوغان وضعیت اقلیت‌ها و مردم کرد در ترکیه نسبت به گذشته، بدتر هم خواهد شد.

همین رویکرد اردوغان، باعث شد که سینان اوغان از او در دور دوم انتخابات ریاست جمهوری حمایت کند. اوغان آذری‌تبار و متولد استان ایغدیر، هم مرز با ایران است. اوغان در دوران تبلیغات انتخاباتی، افکار فاشیستی خود را بروز داد. او به‌جز اخراج پناهجویان بر دو مسئله تاکید زیاد داشت، حذف احزاب کرد از صحنه سیاست و حفظ اصل ۶۶ قانون اساسی ترکیه، که تمام شهروندان را «ترک» قلمداد می‌کند.

در همین حال فشارها بر روزنامه‌نگاران منتقد نیز افزایش یافته است. به طوری که در ۸ سال گذشته ده‌ها رسانه نزدیک به اپوزیسیون بسته و روزنامه‌نگاران زیادی با محرومیت کاری و احکام زندان مواجه شده‌اند. تنها در روز اول تبلیغات انتخاباتی بیش از صد روزنامه‌نگار و کنشگر مخالف اردوغان دستگیر شدند، که مخالفان می‌گویند با هدف تضعیف کمپین‌های تبلیغاتی مخالفان انجام شده‌اند.

مصاحبه‌های تبلیغاتی اردوغان را هم ده‌ها تلویزیون دولتی و خصوصی به طور هم‌زمان پخش می‌کردند، در صورتی که رقیبان از این امکان برخوردار نبودند.

موقعیتی برتری که اردوغان در این انتخابات دارد قلیچدار اوغلو ندارد. تلویزیون دولتی TRT Haber از اول آوریل بیش از ۴۸ ساعت زمان پخش را به اردوغان اختصاص داده است، در حالی که ۳۲ دقیقه به قلیچدار اوغلو اختصاص داده شده است.

اما در طول سه دهه گذشته با شکست پروژه پیوستن به اتحادیه اروپا، این اتحاد گمرکی زیربنای تجارت خارجی آنکارا بوده است.

این توافق‌نامه برای مدت طولانی تنظیم نشده و از بعضی جهات نیاز است تغییر کند یا به‌روز شود. اما به‌روز کردن قوانین اتحاد گمرکی هم به‌دلیل فاصله روزافزون ترکیه و اتحادیه اروپا تا کنون عملی نشده است.

با این وجود، بسیاری از محافظ مستقل سیاسی معتقدند، پیروزی اردوغان در انتخابات پیش روی حتمی است.

در دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در مجموع، دو احتمال نزدیک و قابل دسترسی وجود دارد. بدون شک، تغییر برخی اتحادیه‌های احزاب و تشکل‌ها و یا افشای حمایت‌های خارجی می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در نتایج آرای دور دوم انتخابات ایفا کند.

بازگشت به نظام پارلمانی قدرتمند، ستون فقرات ائتلاف شش گانه مخالف اردوغان - Table of Six alliance - بود با این حال، از دست رفتن اکثریت پارلمانی به نفع ائتلاف ملی تا حدی کارت‌های جریان اپوزیسیون ترکیه را تضعیف کرده است. جریانی که تنها توانسته از ۶۰۰ کرسی پارلمان ترکیه، ۲۷۸ کرسی را در کنترل بگیرد. این مسئله به جریان اپوزیسیون ترکیه اجازه نمی‌دهد که چندان در روند تصمیم‌سازی‌ها در پارلمان، اقدامات موثری داشته باشد.

در نظام سیاسی جدید ترکیه، گرچه رییس‌جمهور جز مسائل سیاسی و حقوق اساسی اختیار صدور احکام بسیاری را دارد، اما مجلس هم توانایی این را دارد که قانون متفاوتی را تصویب و حکم رییس‌جمهور را بی‌اثر کند.

قانون اساسی ترکیه در این باره می‌گوید «در صورت وجود اختلاف میان فرمان‌های رییس‌جمهور و قانون، احکام قانون و مصوبات تطبیق داده می‌شود.»

در این صورت ممکن است اگر ائتلاف‌های مجلس از احکام صادره رییس‌جمهور منتخب حمایت نکنند، در مدت کوتاهی مجلس آن فرمان‌ها را منسوخ کند.

در مقابل رییس‌جمهور هم اختیار آن را دارد که قوانین مصوب مجلس ترکیه را وتو کند یا به دادگاه قانون اساسی ببرد.

این ممکن است کار مجلس را هم در تصویب قوانین سخت کند. چرا که در دو دوره اخیر ریاست‌جمهوری ترکیه کار به آنجا نکشید چون رییس‌جمهور و اکثریت مجلس هر دو از یک جناح بودند.

البته خطر بزرگی که اردوغان را تهدید می‌کند این است که رای‌دهندگان در دور اول، با این تصور که کار تمام است و اردوغان برده، در دور دوم شرکت نکنند. همچنین معلوم نیست چند درصد از آن ۱۲ درصدی که در دور اول شرکت نکردند، پای صندوق‌های رای خواهند رفت و به چه کسی رای خواهند داد و چه بسا این بار آرای خاموش نتیجه را رقم بزنند.

آخرین نظرسنجی‌ها نشان می‌دهد که قلیچداراوغلو از اردوغان پیشی گرفته است، رییس‌جمهوری که محبوبیت او به دلیل بحران هزینه‌های زندگی ناشی از تورم افسارگسیخته آسیب دیده است. تحلیلگران می‌گویند چهره متحدی که توسط اپوزیسیون ارائه شده، شانس موفقیت آن‌ها را افزایش داده است.

میزان جلب حمایت توسط اپوزیسیون در میان رای‌دهندگان کرد، که بیش از ۱۵ درصد از رای دهندگان را تشکیل می‌دهند، همچنان کلیدی است.

حزب دموکراتیک خلق‌ها (HDP) طرفدار حق و حقوق مردم کردو سایر اقلیت‌ها، بخشی از ائتلاف اصلی اپوزیسیون نیست، اما پس از سرکوب اعضای آن در سال‌های اخیر، به شدت با اردوغان مخالف است.

حزب چپ سبز، حزب تازه تاسیس حامی کردهای ترکیه نیز حمایت خود را از نامزد اپوزیسیون ترکیه در دور دوم انتخابات ریاست جمهوری این کشور اعلام کرد.

حزب چپ سبز در توییتی رسماً اعلام کرد که در دور دوم انتخابات از کمال قلیچداراوغلو، نامزد انتخاباتی اپوزیسیون ترکیه از حزب جمهوری‌خواه خلق در مقابل رجب طیب اردوغان، رییس‌جمهوری فعلی این کشور حمایت خواهد کرد.

در پیام این حزب آمده است: تصمیم گرفتیم که هیچ تحریمی وجود نداشته باشد، ما به پای صندوق‌های رای خواهیم رفت و به تغییر رای خواهیم داد و به حمایت از کمال قلیچداراوغلو در این انتخابات ادامه خواهیم داد.

حزب «چپ سبز» در انتخابات پارلمانی ترکیه که حدود ۱۰ روز پیش برگزار شد، ۶۲ کرسی به دست آورد.

همچنین در آستانه دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ترکیه و در گرماگرم پیش‌بینی‌ها، کمال قلیچداراوغلو، رقیب انتخاباتی رجب طیب اردوغان، شکایتی علیه او ثبت کرد. قلیچداراوغلو می‌گوید او را در یک ویدئوی ساختگی در کنار تصاویر یک فرمانده نظامی از حزب کارگران کردستان (پ.ک.ک) نشان می‌دهند.

در ویدئوی مورد نظر که شکایت بر آن مبتنی است، قلیچدار اوغلو به صورت تلویحی با پ.ک.ک مرتبط دانسته شده است. وکیل قلیچدار اوغلو اعلام کرده که به همین دلیل، پرونده‌ای علیه اردوغان تشکیل شده است. گفته می‌شود که رجب طیب اردوغان این ویدئو را بارها در میتینگ‌های انتخاباتی خود پخش کرده است.

همچنین اردوغان همه برگ‌های برنده خود از جمله امکان توزیع گاز رایگان و افزایش حقوق را رو کرده است. آرامش اردوغان نیز حکایت از آن داشت که خود را برنده انتخابات می‌داند، در حالی که همه چیز به رخدادهای آینده و واکنش‌های دو رقیب اصلی انتخابات ترکیه بستگی دارد.

با این حال، اردوغان تا پیروزی نیم درصد فاصله دارد و قلیچدار اوغلو ۵ درصد ولی این به معنای قطعیت پیروزی اردوغان نیست. باید تا ساعات نخست روز دوشنبه ۲۹ مه-۸ خرداد که نتایج انتخابات ۲۸ مه ترکیه مشخص خواهد شد صبر کنیم و ببینیم برنده نهایی این دوئل چه کسی خواهد شد؟!

به این ترتیب در صورت پیروزی در انتخابات، راه ریاست اردوغان تا سال ۲۰۲۸ میلادی هموار شد. با این حال احتمال آن وجود دارد که این دوره پنج سال دیگر تمدید شود و به ۲۰۳۳ بگردد.

قانون اساسی ترکیه می‌گوید اگر مجلس تصمیم بگیرد انتخابات زودهنگام برگزار شود، آن وقت رییس‌جمهور می‌تواند برای بار سوم نامزد شود.

در این صورت، اگر اردوغان در انتخابات پیروز شود و مجلس تصمیم بگیرد در ابتدای سال ۲۰۲۸ انتخابات ریاست‌جمهوری زودهنگام برگزار کند، و او باز هم در آن انتخابات شرکت کند و پیروز شود، می‌تواند تا ماه‌های اول سال ۲۰۳۳ به عنوان رییس‌جمهور در قدرت بماند.

در آن صورت اردوغان که از سال ۲۰۰۳ نخست‌وزیر ترکیه شده، ۳۰ سال بر این کشور حکومت خواهد کرد.

با این حال باید تا ۲۸ مه، منتظر ماند و دید که چه کسی پیروز این انتخابات نفس‌گیر خواهد بود!

***

در مجموع، باید گفت دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در شرایطی آغاز شده است که رهبران دو ائتلاف راه یافته به دور دوم، هر کدام خود را پیروز رقابت‌های انتخاباتی می‌دانند. این در حالی است که با هر گونه تغییر اتحادها و ائتلاف تشکل‌های سیاسی، یکی از نامزدها بر دیگری برتری خواهند یافت.

دولت‌ها از بودجه دولتی استفاده می‌کنند تا سبیل حامیان خود را به ویژه در دوران انتخاباتی چرب کنند. آن‌ها پرونده‌های مالیاتی و نظارتی بزرگ علیه رسانه‌های مستقل و مخالف خود ترتیب می‌دهند، از روزنامه‌نگاران و سازمان‌های غیردولتی تحقیق می‌کنند و سازمان‌ها و دادگاه‌های مستقل را به بازوهای سازگار با حزب حاکم تغییر شکل می‌دهند. بعد از همه این داستان‌ها، آن‌ها تازه انتخابات «آزاد» برگزار می‌کنند.

ملی‌گرایی میان رای‌دهندگان ترکیه، خریداران زیادی دارد. این مسئله منعکس‌کننده سرکوب طولانی‌مدت مردم کرد در جنوب شرق کشور و همچنین سایر اقلیت‌ها و جنبش‌های اجتماعی است. بنابراین، ناسیونالیسم ستیزه‌جوی اردوغان در میان رای‌دهندگان طنین‌انداز شد. با توجه به این که قلیچدار اوغلو و حزبش نیز متأثر از گرایش ناسیونالیستی معتدل و آتاتورک‌سیم است.

حقیقت این است که بسیاری از رای‌دهندگان ترکیه، با وجود این‌که تشخیص دادند که فساد در حزب و دولت اردوغان به ابعاد نجومی رسیده و سوءمدیریت اقتصادی و فساد منجر به تورم سهرقمی و شرایط سخت شدیدی شده- از اردوغان حمایت کردند. آن‌ها حتی در مناطقی که به شدت از زلزله متضرر شدند و ردپای حزب در شدت خسارات و تلفات ایجاد شده غیرقابل انکار بود، از او و حزبش حمایت کردند.

از سوی دیگر نمی‌توان انتخابات را کاملاً آزاد و عادلانه توصیف کرد. تلویزیون و رسانه‌های چاپی تقریباً تحت کنترل کامل اردوغان و متحدانش هستند. رهبر حزب دموکراتیک خلق‌ها و صدها تن از اعضای این حزب و شهرداران انتخابی مردم شهرهای کردنشین، چندین سال است که به زندان افتاده و قوه قضاییه و بسیاری از نهادهای بوروکراسی دیگر مستقل نیستند و به‌طور مداوم دستور اردوغان را اجرا می‌کنند.

اردوغان و حزبی هم‌چنین از منابع دولت برای حفظ شبکه حمایتی قدرتمند خود بهره برده و برای رسیدگی به حوزه‌های انتخابیه کلیدی استفاده می‌کنند.

بی‌تردید تا روزی که نقش جنبش‌های اجتماعی قدرتمند همچون جنبش کارگری، جنبش زنان، جنبش دانشجویی، جنبش زیست محیطی، جنبش همجنس‌گرایان، جنبش‌های اقلیت‌های حق‌طلب و آزادی‌خواه، عمدتاً تولید رای برای احزاب به ویژه احزاب بورژوازی است اوضاع در هیچ کشوری به نفع اکثریت شهروندان تمام نخواهد شد و قدرت همچنان در دست جناح‌های رنگارنگ بورژوازی دست به دست خواهد شد.

پنجم خرداد-جوزا- ۱۴۰۲- بیست و ششم مه ۲۰۲۳